

ARHIVISTIČKA ETIKA DRUŠTAVA U TRANZICIJI

Azem Kožar*

UDK: 930.25:174:323

Azem Kožar: Arhivistička etika društava u tranziciji. Tehnični in vsebinski problemi klasičnega in elektronskega arhiviranja. Zbornik referatov z dopolnilnega izobraževanja, Maribor 4/2005, št. 1, str. 448-454.

Izvirnik v bosanščini, izveček v bosanščini in angleščini, povzetek v angleščini.

Rad se bavi arhivističkim etičkim načelima prvi put uobličeni u Etički kodeks arhivista, a na 13. međunarodnom kongresu arhiva u Pekingu 1996. g. Shvatajući deset etičnih načela krupnim dometom arhivske struke i nauke, autor postavlja pitanje mogućnosti njihove primjene u društvima u tranziciji kakvo je i bosanskohercegovačko društvo. Na konkretnim primjerima nastoji dokazati da je to veoma teško ostvarljivo. Prvo zato što značaj arhivske djelatnosti nije ni prepoznat u sistemu vrijednosti koji se ustrojava u zemljama tranzicije, a potom i zbog toga što i unutrašnja supstanca, tj. arhivski sudionici, nije takvog kvaliteta da može zanemariti materijalna, politička i druga sitnosopstvenička iskušenja i apsolutno profesionalno (i etički) obavljati svoj posao. Ipak, autor ima optimistička promišljanja, posebno ako se radi o dužem vremenskom intervalu.

UDC: 930.25:174:323

Azem Kožar: The Code of Ethics in the Societies Being in Transition. Technical and Field Related Problems of Traditional and Electronic Archiving. Conference Proceedings, Maribor 4/2005, No. 1, pp. 448-454.

Original in Bosnian, abstract in Bosnian and English, summary in English.

This paper deals with the archivist's ethical principles defined in The Code of Ethics for the first time during the Thirteenth International Congress of Archives in Beijing 1996. Understanding the ten ethical basic principles as a big achievement for the archival profession and science, the author raises the question of their application to societies being in transition including the society of Bosnia and Herzegovina. On the basis of definite examples the author intends to prove their difficult realization. Firstly the significance of any archival activity hasn't even been recognized by the system of values having being established in transition countries. Secondly because the original nature, i. e. the archivist himself, doesn't have that quality in order to be able to neglect all financial, political or other smaller material temptations and to continue doing his work in an absolutely professional and ethical manner. Nevertheless, the author has some optimistic views, especially regarding a longer period of time.

UVODNE NAPOMENE

Prvi put je nakon više od četiri i po decenije organiziranog djelovanja na međunarodnoj razini,¹ arhivska struka usvojila Etički kodeks arhivista.² Dogodilo se to na 13. međunarodnom kongresu arhiva u Pekingu održanom od 2. do 6. 09. 1996. godine. Rezultat je to visokog stepena organiziranosti arhivske struke na međunarodnoj razini, ali i visokih dometa arhivske struke i nauke.

* Prof. dr. Azem Kožar, arhivski savjetnik, predsjednik Društva arhivskih radnika Bosne i Hercegovine.

¹ Međunarodno arhivsko vijeće (MAV) kao strukovna arhivska asocijacija osnovana je 1950. godine na svom Prvom kongresu u Parizu. Do danas je održala 15 redovnih kongresa arhiva i jedan vanredni (u Vašingtonu 1976. godine).

² Prijevod ovog dokumenta sa francuskog (Code de déontologie) i engleskoga (Code of ethics) teksta na hrvatski jezik izvršila je arhivistkinja Hrvatskog državnog arhiva u Zagrebu Ornata Tadiu, a koji je objavljen u Arhivskom vjesniku, br. 39, Zagreb 1996, str. 251-252, a potom i u Arhivskoj praksi, br. 1, Tuzla 1998, str. 141-144.

Donošenju i samom sadržaju Etičkog kodeksa arhivista, kao svojevrsnoj vrsti *Hipokratove zakletve* za arhiviste, nije u stručnoj i drugoj literaturi dat odgovarajući značaj. Smatram da za to nema opravdanja. Oni na koje se to odnosi (arhivisti) vjerovatno polaze od činjenice da je za njih puno važnije primjeniti sve odredbe kodeksa u svakodnevnoj praksi kao *conditio sine qua non* svoga posla, a oni van struke, u centrima moći, i inače nemaju pravilnu predstavu o značaju arhivskog posla (posebno u zemljama tranzicije) pa i ne uočavaju (ili ignoriraju) bilo kakve promjene i domete. Otuda su i u ovom, kao i u svakom posebnom segmentu arhivskog progressa, na potezu arhivisti. Ovaj rad ima tu pionirsku zadaću, bar za sredine (zemlje) koje se nalaze u procesu tranzicije ukupnih društvenih odnosa.

U osnovi sadržaja Etičkog kodeksa arhivista je pojam *etika*, koji potiče od grčke riječi *ethos* u značenju *značaj*. U latinskom jeziku ovaj pojam znači *moral* kao skup stalnih osobina koji jedna osoba posjeduje (narav, ćud, običaj i sl.), a što se u krajnjem može svesti na *pravedno ljudsko ponašanje*.

DESET ETIČKIH NAČELA

U uvodnom dijelu Kodeksa naznačena je svrha donošenja, te razumjevanje određenih pojmova i način njegove primjene. Svrha donošenja je “da arhivskoj struci pruži pravila ponašanja visoke razine” a na način da “podsjeti iskusne arhiviste na njihove profesionalne odgovornosti” te da se kod javnosti “pobudi povjerenje u struku”. Osim arhivista za primjenu Kodeksa, čiji cilj “nije da ponudi sasvim određena rješenja za pojedinačne probleme, nego da pruži etički okvir ponašanja članovima struke”, su odgovorne i arhivske ustanove i arhivska udruženja koja treba da prate ponašanje i da prvenstveno putem obrazovanja usmjeravaju rad u skladu sa Kodeksom, pa i da, ukoliko sve to ne poluči rezultate, primjene i određene sankcije.³

Kodeks donosi deset pravila (načela) ponašanja arhivista (koji se u naznačenom prevodu nazivaju članovima) koji sa objašnjenjem (tumačenjem) koje slijedi iza svakog od njih, čine jedinstvenu cjelinu. Radi podsjećanja ovdje donosimo samo načela (bez objašnjenja), s tim što ćemo na konkretnim primjerima problematizirati primjenu samo dva načela.

Deset načela Kodeksa glase:

- “1. Arhivisti čuvaju integritet arhivskog gradiva i na taj način pružaju jamstvo da ono predstavlja trajno i pouzdano svjedočanstvo prošlosti.” (...)
- “2. Arhivisti vrednuju, odabiru i čuvaju arhivsko gradivo u njegovom povijesnom, pravnom i administrativnom kontekstu, poštujući dakle načelo provenijencije, čuvajući izvorne odnose među zapisima i omogućujući da se oni jasno uoče.” (...)
- “3. Arhivisti čuvaju vjerodostojnost zapisa tijekom postupka obrade, zaštite i korištenja.” (...)
- “4. Arhivisti osiguravaju da zapisi budu stalno dostupni i razumljivi.” (...)
- “5. Potrebno je da arhivisti dokumentiraju svoje postupke pri obradi arhivskoga gradiva i da budu u stanju opravdati ih.” (...)

---

³ Etički kodeks arhivista (dalje Kodeks), *Arhivski vjesnik*, br. 39, Zagreb 1996, str. 251.

- “6. Arhivisti se zalažu za što širu dostupnost gradiva i pružaju usluge svim korisnicima bez razlike” (...)
- “7. Arhivisti poštuju i slobodu pristupa i privatnosti te postupaju unutar granica zakonskih propisa koji su na snazi.” (...)
- “8. Osobito povjerenje koje im je poklonjeno, arhivisti koriste na dobro sviju i ne služe se svojim položajem za vlastitu ili bilo čiju neopravdanu korist.” (...)
- “9. Arhivisti nastoje postići najbolju stručnu razinu sustavno i stalno obnavljajući svoje znanje s područja arhivistike i dijeleći s drugima rezultate svojih istraživanja i iskustava.” (...)
- “10. Arhivisti unapređuju zaštitu i korištenje svjetske arhivske baštine kroz suradnju s pripadnicima vlastite i drugih struka.” (...)⁴

Kada se ovim načelima pridodaju i izvorna tumačenja autora Kodeksa dobija se cjelovitija predstava ne samo o njegovom sadržaju već i o značaju. Sve se to na neki način dotiče i međusobno prožima tako da je teško izolirano posmatrati i tumačiti jedno etičko načelo. Ovdje ćemo se osvrnuti samo na dva aspekta načela 8 i to:

- “1. Arhivisti ne vuku iz svoje djelatnosti nikakvu materijalnu ili drugu osobnu korist koja bi mogla biti na štetu ustanove, korisnika i kolega” i
- “2. Arhivisti ne dopuštaju nikome izvan svoje struke da se miješa u njihov posao i zadatke”. Oba ova aspekta nastojim dovesti u vezu sa jednim od stajališta iz načela 1 koje glasi: “Objektivnost i nepristrasnost arhivista mjera su njihovog profesionalizma”.⁵

ARHIVISTIČKA ETIKA I STICANJE MATERIJALNE KORISTI

Pitanje sticanja materijalne koristi u vezi sa poslovima nadzora arhiva nad stanjem zaštite i sređenosti arhivske građe u nastajanju je na području bivše SFRJ, a sada većeg dijela zemalja u tranziciji koje su joj pripadale, veoma poznata pojava. To je ostvarivano tako što su neki arhivisti prilikom kontrole stanja umjesto profesionalnog odnosa u nepristrasnom konstatiranju nedostataka u odogovarajućem službenom dokumentu (zapisnik o redovnom pregledu stanja), i nalaganja mjera za otklanjanje nedostataka, odnosno nakon iscrpljivanja svih tih mogućnosti posezanja za prekršajnom i krivičnom odgovornošću registratura i u njima odgovornih pojedinaca, a što je sve predviđeno arhivskim propisima, obećavali aboliciju od odgovornosti ako se njima (ili preporučenim osobama koje najčešće nemaju nikakvo arhivističko znanje i iskustvo) omogući da “arhivu dovedu u red” za određeni novčani iznos. Pritiješnjeni prijetnjama drastičnim sankcijama, a najčešće potpadajući iskušenjima da i sami imaju neku korist od toga, odgovorne osobe su prihvatale takve ponude. Tako je počinjalo. A onda je sve to postepeno poprimalo neslućene razmjere. Arhivisti su se sve više pretvarali u lovce unosnih poslova ove vrste a sve manje su ih interesirala suštinska pitanja: kako je urađena Lista kategorija registraturne građe, koliko je građa kompletna, koliko je bezbjedna itd. itd. S druge strane sve više je bilo onih odgovornih osoba iz registratura koje su se u određenim sredinama tim svojim arhivistima nudili kao posrednici u ugovaranju poslova ove vrste. Ovakve vrste neprincipijelnih koalicija, zasnovanih na ličnom interesu

---

⁴ Isto.

⁵ Kodeks, str. 251, 254.

postajale su pojava. Sve se to odvijalo suprotno interesima struke, jer takve registrature u pravilu nisu, pokazalo se to kasnije kod predaje građe arhivu, sačuvale cjelovite fondove. Naime, u trci za novcem, sve po sistemu "što brže to bolje", svi ti poslovi dobijale su samo na formi ali ne ina sadržaju: u lijepo oblikavnom fasciklu, omotu, registratoru, na novoj naljepnici su ispisivani tekstovi koji uopće ne odgovaraju sadržaju, a što je sve imalo samo deklarativnu funkciju, tj. konstataciju da je "arhiva sređena", a ustvari sve je to predstavljalo neku vrstu pranja novca, tj. prozirne korupcije i kriminala.

Uviđajući sve to neki arhivi su pokušali zaustaviti takvu praksu, najčešće na dva načina: prvo, tako što su pružanje usluga registraturama u bilo kom obimu i sadržaju strogo institucionalizirali: arhiv i registratura su o tim poslovima sklapali posebne ugovore, i drugo, tako što su pridržavajući se "slova" zakona, preduzimali disciplinske i druge kaznene mjere protivu nosioca takvih pojava. I u jednom i u drugom slučaju došle su do izražaja sve slabosti, odnosno neetička ponašanja, unutar struke i izvan struke, tj. u društvu - posebno u segmentu sudstva. Prvi pokušaj nije dao rezultate zbog toga što je među arhivistima dolazilo do zavisti - onih koji ne učestvuju u tim poslovima i analogno tome dobijaju manje novaca u odnosu na one koji obavljaju te poslove. S druge strane osnivači arhiva su za visinu ostvarenih sredstava ovim putem umanjivali arhivima redovna sredstva. Drugi pak pokušaj nije uspio zbog nespremnosti arhiva i arhivista da ulaze u takve procese ponajčešće pod izgovorom da svi tako rade itd., odnosno zbog nespremnosti i nerazumjevanja sudova da se ova pitanja tretiraju kao krivična ili prekršajna djela, a što znači da ni od ove vrste organa vlasti sistema u izgradnji nije pravilno shvaćena uloga i značaj arhivske djelatnosti. Takvo stanje haosa je i dalje nastavljeno. Razumljivo, ne u svim sredinama i ne istim intenzitetom, ali u krajnjem sa veoma velikim posljedicama po arhivsku struku i po društvo u cjelini. A ta krajnja posljedica je uništenje dijelova arhivske građe (dokumenata) određene fondovske (registrature) cjeline što je gubitak ne samo za te tranzicijske sisteme već i za čovječanstvo u cjelini. Određena vrsta sanacije takvog stanja je moguća školovanjem profesionalnih arhivista, "zakletih" da prihvate objektivnost i nepristrasnost u objavljivanju svakodnevnih poslova kao pravilo ponašanja, kao svoj stručni "bon-ton", tj. svoju profesionalnu etiku.

Sve ove konstatacije i promišljanja naslanjaju se na iskustvena saznanja autora ovog priloga, te brojnih kolega i saradnika arhivista, tj. nisu imaginarne već realne činjenice. Sljedeći primjer, razumljivo bez otkrivanja identiteta nosioca neetičkog ponašanja arhivista, to zorno potvrđuje.

Naime, u toku 1993. godine, kada arhivisti jednog bosanskohercegovačkog arhiva nisu primali plaće zbog ratnog stanja, ukazala se mogućnost za zaradom putem pružanja pomoći arhiva registraturi da dovede u sređeno stanje sopstvenu arhivu. Arhivista zadužen za nadzor insistirao je na što većoj cijeni ponude. Arhiv je dao ponudu na 5.000 DM. Međutim, isti taj arhivista je sa direktorom registrature kao svojim poznanikom učinio da ta registratura ne prihvati ponudu arhiva već ponudu tog arhiviste koja je polazila od iznosa 3.000 DM (što je formalno imalo opravdanje) ali je na kraju, prema izvještajima organa gonjenja, ta cijena dostigla iznos od cca 5.500 DM. Ovdje je jasno da je arhivista samo iskoristio arhiv da podigne cijenu posla koji je on od samog početka odradio za sebe i svog prijatelja direktora. Zbog ovog i niza drugih sličnih zloupotreba svoga položaja ovaj arhivista dobio je disciplinsku mjeru "javna opomena". Međutim, na tome se nije zaustavio. Navodno sređivanje arhiva sa ekipom laika sastavljenim iz reda bliskih srodnika, uzelo je drastične razmjere. Prigovori su dolazili iz registratura. Arhiv je formirao komisiju da u desetak

registratura preispita stanje. Pri tome su utvrđene brojne nepravilnosti od strane kolege arhiviste zaduženog za nadzor nad stanjem građe u nastajanju, između ostalog i izdavanje falsifikata dokumenata kakvi su: Zapisnik o redovnom pregledu. Saglasnost na Listu kategorija registraturne građe, Rješenje o otpisu bezvrijednog registraturnog materijala i dr. Potom je stvar predata na raspravu Disciplinskoj komisiji arhiva, a upoznati su organi gonjenja i pravosuđa. Komisija je izrekla mjeru prestanak radnog odnosa, a to je potvrdio i Upravni odbor arhiva, na koju je arhivista uložio žalbu Sudu. Poslije nekoliko godina prvostepeni Sud je potvrdio odluku organa arhiva. U postupku je odlučivanje po žalbi bivšeg arhiviste na višoj sudskoj instanci. Dakle, za oko osam godina ovaj slučaj nije dobio svoj epilog na Sudu. Osim toga gotovo nevjerovatno zvuči činjenica da i pored više desetina prezentiranih falsifikata dokumenata koje je naznačeni arhivista izdavao registraturama u ime arhiva, nisu bili dovoljan razlog da nadležni organi pokrenu utvrđivanje krivične odgovornosti izvršioca. A svo to sljepilo određenih nosioca ovlasti ima za posljedicu da se naznačena osoba arhivist i dalje bavi pružanjem usluga registraturama i to, da paradoks bude veći, čak i organima uprave.

Ovaj primjer potvrđuje međusobnu povezanost i i uslovljenost zbivanja u društvu. Nije, dakle, u ovom slučaju bilo dovoljno relevantno za institucije sistema stajalište jedne arhivske ustanove. To je, smatramo, ponajviše posljedica poremećenosti sistema vrijednosti društava u tranziciji, jer bi isti ovaj slučaj imao drugačiju, cijenimo odgovarajuću, valorizaciju u zemljama razvijene demokratije.

ARHIVISTIČKA ETIKA I POLITIKA

U okviru osmog načela Kodeksa je, kako je već naglašeno, predviđeno da "arhivisti ne dopuštaju nikome izvan svoje struke da se miješa u njihove poslove i zadatke". Koliko se ovog načela arhivisti pridržavaju u sopstvenom radu, odnosno koliko ga je uopće moguće ispoštovati u zemljama u tranziciji ?

I u sistemima stabilne demokratije nije moguće u potpunosti odstraniti uticaj politike na kulturu, historiografiju i arhivistiku. To posebno nije moguće u sistemima koji se tek uobličavaju kao savremene pluralne građanske zajednice. Ovo i zbog toga što su te zemlje tek izašle iz sistema izražene političke indoktrinacije.⁶ U njima su čak i u arhivskim propisima instrumentalizirani mehanizmi odlučujućeg uticaja politike na makro arhivske projekte i programe. Naime, politika odlučujuće utiče na upravljanje arhivom, tako što propisima osigurava većinu predstavnika u Upravni odbor arhiva (tri od pet članova) što odlučujuće utiče na izbor direktora kao organa rukovođenja, što odlučuje o programima i planovima rada arhiva, što odlučuje o opsegu broja zaposlenika u arhivu ne poštujući pri tome arhivističke standarde i normative, što ne osigurava mogućnost redovnog školovanja arhivskih kadrova srednjoškolskog i visokoškolskog ranga a ne omogućava ni primjenu adekvatnih programa edukacije postojećih kadrova itd.⁷

Politika direktno odlučuje i o strategiji razvoja arhivske struke zemalja u tranziciji. To je, između ostalog, vidljivo i iz u arhivskim zakonima utvrđenog sastava najvišeg arhivističkog stručnog organa u zemlji - Arhivskog vijeća. Tako je u Republici Hrvatskoj predviđeno da Hrvatsko arhivsko vijeće broji 11 članova od kojih dva člana

---

⁶ O tome više vidi: Azem Kožar, *Neki aspekti političke indoktrinacije historiografije i arhivistike*, Zbornik radova Filozofskog fakulteta Tuzla, br. 5, Tuzla 2004, str. 110-118.

⁷ Ove konstatacije potvrđuju svi aktuelni arhivski propisi u Bosni i Hercegovini.

imenuje Ministarstvo kulture, a po jednog Ministarstvo uprave, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo pravosuđa, Ministarstvo odbrane, Ministarstvo vanjskih poslova, Ministarstvo znanosti i tehnologije, Hrvatska biskupska konferencija, Hrvatsko arhivsko društvo i Hrvatski državni arhiv (ravnatelj).⁸ Ako se zna da i na izbor ravnatelja Arhiva odlučujući uticaj ima politika, ostaje da se u ime struke od 11 članova bira samo jedan predstavnik Hrvatskog arhivskog društva. Dakle, politika direktno ili preko institucija sistema utiče na određivanje mjesta arhivske djelatnosti u jednoj sredini (zemlji), a što čini jedan makro-okvir za djelovanje i razvoj arhiva, odnosno arhivske djelatnosti. Drugim riječima nezavidnu društvenu poziciju djelatnosti teško je, pa čak i nemoguće, radikalno promijeniti ili poboljšati bilo kakvim stepenom unutarnje organiziranosti i mobilnosti struke.

Nešto povoljnija situacija je kod sastava Arhivskog vijeća Bosne i Hercegovine, koje broji devet članova od kojih se tri člana imenuju iz reda članova Vijeća ministara BiH i resornih entitetskih ministarstava, dok su ostali članovi po funkciji: direktor Arhiva BiH (predsjednik) i dva njegova zamjenika, direktori entitetskih arhiva i predsjednik Saveza društava arhivskih radnika BiH. Iako se zna da politika odlučujuće utiče na izbor direktora, pa se za direktore ponekad postavljaju osobe koje nisu imale nikakve veze sa arhivskom djelatnošću, a čak pet direktora (i zamjenika), od ukupno devet članova, su članovi Vijeća, ipak se čini većom mogućnošću uticaja struke na rad ovog jedinog stručnog arhivskog tijela u BiH nego u Hrvatskoj.⁹ Međutim, sve ovo je ostalo na razini teoretske pretpostavke jer ni do danas nije konstituirano Arhivsko vijeće BiH.

Arhivska služba sa prostora bivše Jugoslavije imala je prilično pozitivno iskustvo sa radom Galvnog arhivskog savjeta FNRJ (iz 1950) u koji su ulazili direktor Državnog arhiva FNRJ, predstavnik vlade FNRJ, predstavnici republičkih arhivskih savjeta i istaknuti arhivisti i historičari.¹⁰ Čini se da je, ako se izuzme činjenica da se radi o ideologiziranom sistemu, u radu ovog stručnog tijela složene države bilo više mjesta, bar nominalno, za arhivske stručnjake nego što je to slučaj danas kada se njene federalne jedinice kao samostalne države nalaze u fazi svestrane tranzicije. To samo potvrđuje činjenicu da je sistem vrijednosti poremećen i da će biti potrebno dugo vremena da se on uspostavi u nekim optimalizirajućim granicama.

Da se i arhivisti sami ne pridržavaju arhivističkih načela, pa i onda kada ih proklamiraju, pokazuje se na primjeru Bosne i Hercegovine. Naime, kod osnivanja Saveza društava arhivskih radnika BiH u decembru 2003. godine u skladu sa čl. 43 pomenutog Zakona o arhivskoj građi i Arhivu BiH, većina prisutnih bosanskohercegovačkih arhivista je postupila diskriminirajuće prema jednom (regionalnom) od tri postojeća arhivska društva (dva su entitetska) i preglasavanjem formiralo Savez od dva entitetska društva. Tada je na konferenciji, predstavnik jednog entitetskog društva otvoreno izjavio da arhivisti iz tog udruženja imaju ovlaštenje (valjda od politike?) da se udruže u Savez samo sa udruženjem iz drugog entiteta. Sve je to dovelo do konfuzije koja ni do danas nije prevaziđena. Tako je politika sasvim direktno i veoma negativno uticala na rad bosanskohercegovačkih arhivista. Kada bi se radilo o nekoj arhivistički zrelijoj i izgrađenijoj sredini ovo bi svakako mogao biti predmet rasprave Suda časti, jer evidentno je, neki arhivisti se

---

⁸ Zakon o arhivskom gradivu i arhivima Republike Hrvatske, «Narodne novine», br. 105/1997.

⁹ Zakon o arhivskoj građi i Arhivu Bosne i Hercegovine, «Službeni glasnik BiH», br. 16/2001.

¹⁰ Uredba o Glavnom arhivskom savetu, «Službeni list FNRJ», br. 54/50.

nisu pridržavali Etičkog kodeksa arhivista dozvoljavajući da se politika miješa u unutrašnja pitanja struke.¹¹

SUMMARY

THE CODE OF ETHICS IN THE SOCIETIES BEING IN TRANSITION

The adoption of the Ethical Code of Archivists defined during the Thirteenth International Congress of Archives in Beijing 1996 led to a reflection on the overall achievements of the archival profession and science. The necessity to implement this code presents the evident professional need of every archivist within his complex activities. However, in ex-socialist countries, including Bosnia and Herzegovina, still being in the process of an intensive formation of their own system of values, the implementation of an Ethical Code faces numerous difficulties and big resistance. Firstly, there are unacceptable ways of behaviour of individuals and groups having been motivated by material and political profits. Secondly there is a highly emphasized intention of politicians to control archival activities together with other social services, directly or indirectly. All these trends have a negative impact on the overall progress of archival profession and science, respecting The Ethical Code of Archivists as a specific standard. It is just as inappropriate like other progressive intentions. But there are no alternatives. We hope that archivists will find out inventive and prosperous solutions for the crucial issues of their profession in order to create the necessary preconditions for a consequent application of all ethical principles.

Dr. sci. Azem Kožar, vanr. prof., rođen je 1. 12. 1947. godine u Beranama (Crna Gora). Godine 1967. završio je Učiteljsku školu, 1974. Filozofski fakultet - Odsjek za historiju, 1980. magistrirao na Filozofskom fakultetu u Prištini na temu iz savremene historije, 1998. doktorirao na Filozofskom fakultetu u Zagrebu na temu "Spoznaje o zaštiti arhivske građe u ratnim okolnostima". Zvanje arhivskog savjetnika dobio je 1995. godine. Predsjednik je Društva arhivskih radnika BiH od 1996. godine. Objavio je preko 150 bibliografskih jedinica iz historije i arhivistike. Radno angažiran je započeo je u osnovnom obrazovanju i vaspitanju (učitelj, nastavnik, direktor), potom kao kustos historičar u Muzeju istočne Bosne u Tuzli, te na poslovima direktora Regionalnog historijskog arhiva Tuzla (1984 - 2002). Od 1993. godine angažiran je na Filozofskom fakultetu u Tuzli na poslovima višeg asistenta i docenta. Sada je na dužnosti šefa Odsjeka za Historiju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Tuzli, a angažiran je i na univerzitetima u Osijeku, Bihaću i Mostaru.

---

¹¹ Kao napomena 6.